

การวัดผลลัพธ์

ด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยประจำปี

วชิรวิทย์ มุรธลสุวรรณ
บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)
E-mail: vachiravitch.m@pttplc.com

ใ ช่วงนี้เป็นช่วงปลายปีของทุกๆ สถานประกอบการ จะต้องมีการตรวจสอบและวัดผลการดำเนินงานเพื่อพิจารณาว่าในรอบหนึ่งปีที่ผ่านมาทุกหน่วยงานสามารถดำเนินการได้ตามแผนตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ จะได้มีการแก้ไขและปรับปรุงตลอดจนการรักษาสุขภาพ หรือสถานะการดำเนินงานที่เฝ้าระวัง ซึ่งแน่นอนการบริหารจัดการด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยก็เช่นเดียวกันจะ

ต้องมีการวัดและประเมินผลการดำเนินงาน โดยการวัดผลการดำเนินงานในด้านดังกล่าวมีอยู่ด้วยกันหลายประเภท ในฉบับนี้มาเรียนรู้กันครับว่า **การวัดผลงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยคืออะไร มีวัตถุประสงค์เพื่ออะไร และมีการวัดกันที่ประเภทและแต่ละประเภทมีรายละเอียดกันมาน้อยเพียงใด**

ก่อนอื่นมาทำความเข้าใจในความหมายของการวัดผลด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยมันคืออะไร ความหมายแบบย่อๆ คือ **เป็นเครื่องมือของฝ่ายบริหารที่จะวัดผลลัพธ์ที่ได้จากการดำเนินงานด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยของสถานประกอบการ ทั้งนี้เพื่อนำผลลัพธ์ที่ได้ไปใช้ในการบริหารจัดการ** โดยประเภทการวัดผลด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยสามารถแบ่งออกได้หลายประเภท เช่น **ด้านการบริหารจัดการ ด้านกฎหมาย ด้านก่อนเกิดความสูญเสีย (เชิงรุก) ด้านหลังเกิดความสูญเสีย (เชิงรับ) ด้านการพัฒนาและด้านทัศนคติ** โดยแต่ละสถานประกอบการสามารถไปกำหนดแยกตามความต้องการได้ สำหรับรายละเอียดของแต่ละประเภทมีสาระสำคัญ ดังนี้

ประเภทแรกด้านการบริหารจัดการ ตัววัดประเภทนี้เป็นการกำหนดตัววัดในภาพรวมของระบบการจัดการด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยของสถานประกอบการว่ามีผลการบริหารจัดการเป็นอย่างไร เมื่อครบรอบระยะเวลาที่สถานประกอบการกำหนดไว้ โดยการกำหนดรายละเอียดในการวัดจะยึดเงื่อนไขและข้อกำหนดของระบบการจัดการของระบบนั้นๆ เป็นเกณฑ์ เช่น ระบบการบริหารความปลอดภัยแบบควบคุมความสูญเสีย (Loss Control Management) จะยึดผลการดำเนินงานตามโปรแกรมการจัดการในแต่ละโปรแกรม โดยคะแนนจะมีระดับความเข้มข้นมากขึ้นเมื่อมีระดับการบริหารจัดการที่สูงขึ้น

นอกจากนั้น จะดูคะแนนจากผลลัพธ์ทางด้านกายภาพ คือ การดูพื้นที่จริงที่พนักงานมีความปลอดภัยจริงสอดคล้องกับผลลัพธ์ทางด้านการบริหารจัดการหรือไม่ โดยหลักการคือ หากคะแนนผลลัพธ์ทางการบริหารจัดการดี คะแนนทางด้านกายภาพต้องดีตามไปในทิศทางเดียวกันด้วย หรือระบบ มอก.18001:2554 หรือ OH-SAS18001:2007 ระบบนี้จะวัดความสามารถในการกำหนดระบบการจัดการของสถานประกอบการนั้นๆ โดยยึดข้อกำหนดของมาตรฐานเป็นเกณฑ์ซึ่งข้อกำหนดกำหนดกว้างๆ เอาไว้ แต่รายละเอียดที่จะปฏิบัติตามข้อกำหนดแต่ละข้อสถานประกอบการไปกำหนดระดับความต้องการเอง ในการวัดผลจะดูสองด้าน คือ กำหนดรายละเอียดที่ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดครบหรือไม่และสิ่งที่กำหนดไว้ได้ถูกนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพและครบถ้วนหรือไม่ ซึ่งระบบนี้ขึ้นอยู่กับสถานประกอบการเองในการกำหนดสิ่งที่จำเป็นในระบบการบริหารจัดการเพื่อให้ความปลอดภัยและอาชีวอนามัยที่ดี

ประเภทที่สองด้านกฎหมาย การกำหนดตัววัดประเภทนี้จะวัดตามที่กฎหมายด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยที่กำหนดไว้ โดยจะวัดแต่เฉพาะรายการที่เกี่ยวข้องกับสถานประกอบการ โดยหลักการวัดประเภทนี้จะวัดมาตราหรือข้อที่ต้องปฏิบัติตามปฏิบัติครบหรือไม่ ปฏิบัติได้ตามค่า หรือมาตรฐานที่กำหนดหรือไม่ เงื่อนไขอื่นๆ ปฏิบัติครบหรือไม่และที่สำคัญในการวัดประเภทนี้จะต้องแสดงบันทึกที่เกิดจากการปฏิบัติประกอบด้วย เป็นต้น

ประเภทที่สามการวัดก่อนเกิดความสูญเสีย (การวัดเชิงรุก) การวัดประเภทนี้เป็นการวัดความสามารถในการหามาตรการ

แนวทางที่จะนำมาควบคุมกำกับกับการปฏิบัติงานเพื่อไม่ให้เกิดอุบัติเหตุและความสูญเสีย โดยหากระบวนการควบคุมการจัดการดีเมื่อนำตัววัดประเภทนี้มาวัดผลที่ได้จะออกมาในทางที่ดี เครื่องมือที่นิยมนำมาใช้วัดมีหลายประเภท เช่น การตรวจความปลอดภัยตามแผน การตรวจวัดด้านอาชีวอนามัย การรายงานการกระทำและสภาพที่ต่ำกว่ามาตรฐาน การตรวจสุขภาพ เป็นต้น โดยการวัดประเภทนี้ข้อดีคือสถานประกอบการจะรู้ก่อนล่วงหน้าว่ามาตรการที่กำหนดไว้เหมาะสมเพียงใด หากผลการวัดมีแนวโน้มไปในค่าที่ไม่ดีสถานประกอบการจะได้เร่งแก้ไขป้องกันก่อนที่จะเกิดความสูญเสีย

ประเภทที่สี่การวัดเมื่อมีความสูญเสีย (การวัดเชิงรับ) การวัดประเภทนี้เป็นการวัดระดับความรุนแรงของความสูญเสียที่เกิดขึ้นรวมทั้งเชิงปริมาณ หรือจำนวนด้วยว่ามีมากน้อยเพียงใดหากมีจำนวนมาก หรือสูงขึ้นก็จะเป็นการแสดงให้เห็นถึงความสามารถหรือเครื่องมือ หรือมาตรการการควบคุมป้องกันยังไม่มีประสิทธิภาพ ถึงแม้ว่าการวัดประเภทนี้จะต้องแลกมาด้วยความสูญเสียแต่สถานประกอบการก็สามารถตั้งได้เช่นกัน เช่น จำนวนครั้งการเกิดอุบัติเหตุ อุบัติเหตุถึงขั้นหยุดงาน ความรุนแรงของอุบัติเหตุ เป็นต้น

ประเภทที่ห้าการวัดด้านการพัฒนา การวัดประเภทนี้เป็นการวัดขีดความสามารถของการพัฒนาด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยทั้งเชิงระบบการจัดการ เช่น ไม่มีระดับความบกพร่องซ้ำ หรือคะแนนในแต่ละโปรแกรมที่สูงขึ้น หรือด้านบุคลากรเป็นการกำหนดจำนวนชั่วโมงการอบรมด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในแต่ละปีแยกตามตำแหน่งงาน เป็นต้น

ประเภทสุดท้ายคือด้านทัศนคติ การวัดประเภทนี้เป็นการวัดการตอบสนองด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยของบุคลากรในทุกระดับ เป็นการวัดที่ยากแต่ก็สามารถวัดได้ เช่น จำนวนรายงานการกระทำและสภาพที่ต่ำกว่ามาตรฐานที่พนักงานแต่ละคนเขียน การเข้าร่วมกิจกรรมด้านความปลอดภัย การซ้อมดับเพลิง การประชุม เป็นต้น หากการเข้าร่วมมีความต่อเนื่องสม่ำเสมอและมีคุณภาพ ก็ย่อมแสดงให้เห็นว่าทัศนคติของพนักงานดีขึ้น

การวัดผลด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัยคงไม่ได้จำกัดอยู่ที่ห้าประเภทดังที่กล่าวมา แต่สถานประกอบการสามารถกำหนดการวัดประเภทอื่นได้เพิ่มเติมได้อีก โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของสถานประกอบการเองว่าตัววัดใดเข้ากับคุณลักษณะของสถานประกอบการอย่างกำหนดตามแพชชั่นซึ่งอาจจะวัดอะไรไม่ได้สำหรับสถานประกอบการของเรา สิ่งที่สำคัญคือ ท่านจะต้องวัดผลในสิ่งที่ท่านทำ หรือปฏิบัติให้ได้ มิฉะนั้นท่านจะไม่ทราบเลยว่าสิ่งที่ท่านทำลงไป หรือสิ่งที่ท่านนำมาปฏิบัติมันดีหรือไม่ดีอย่างไร...สุดท้ายนี้ขอให้ทุกๆ ท่านและทุกสถานประกอบการประสบความสำเร็จในวัดผลด้านอาชีวอนามัยและความปลอดภัย